07/12/2023

7 Δεκεμβρίου: Εορτάζει ο Άγιος Αμβρόσιος, Επίσκοπος Μεδιολάνων

/ Βίοι Αγίων

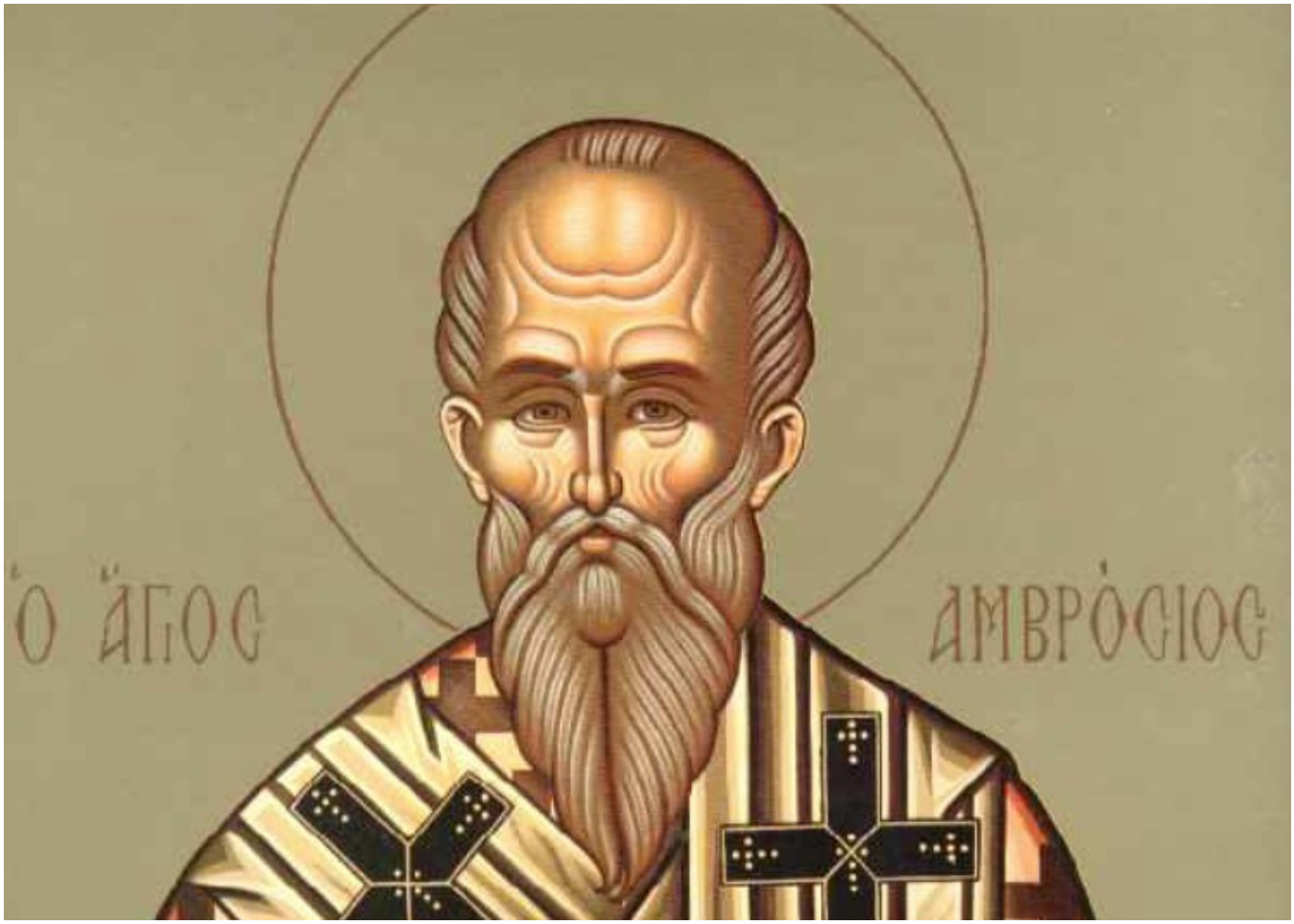

Σήμερα, 7 Δεκεμβρίου, η Εκκλησία τιμά τη μνήμη του Αγίου Αμβροσίου, Επισκόπου Μεδιολάνων.

- **Γράφει ο Λάμπρος Σκόντζος, Θεολόγος**

Η δυτική εκκλησία, όσο ήταν Ορθόδοξη, είχε αναδείξει μεγάλες πατερικές μορφές, εφάμιλλους των αγίων Πατέρων της Ανατολής. Επειδή μιλούσαν την λατινική γλώσσα, τους ονομάζουμε Λατίνους Πατέρες. Ένας από αυτούς υπήρξε ο άγιος

Αμβρόσιος επίσκοπος Μεδιολάνων, του σημερινού Μιλάνου της Ιταλίας.

Γεννήθηκε περί το 340 στην πόλη Τρέβηρα της Γερμανίας. Ο πατέρας του ονομαζόταν Αμβρόσιος και ήταν ένθερμος χριστιανός και ανήκε σε ευγενή οικογένεια. Μάλιστα η οικογένειά του είχε καταλάβει ύπατα πολιτικά αξιώματα. Ο ίδιος ήταν διοικητής της Γαλλίας. Όταν πέθανε ο πατέρας του ήταν ακόμη παιδί και η μητέρα του εγκαταστάθηκε στη Ρώμη, όπου αφιερώθηκε στην επιμέλεια του παιδιού της. Είχε την ευχέρεια να του δώσει σπουδαία μόρφωση, μα περισσότερο από την κοσμική γνώση φρόντισε να τον μορφώσει πνευματικά. Τον κατήχησε στην χριστιανική πίστη και του δίδαξε τις χριστιανικές αρετές.

Ο Αμβρόσιος έδειξε ασυνήθιστη επιμέλεια και επίδοση στις σπουδές του. Σπούδασε λατινική και ελληνική φιλολογία, φιλοσοφία και νομική. Παράλληλα αναδείχτηκε άρτια προσωπικότητα, στολισμένος με ήθος, σεμνότητα, πραότητα και σοβαρότητα. Ξεχώριζε από τους συμμαθητές του ειδωλολάτρες, οι οποίοι ήταν βουτηγμένοι στην ακολασία και στις ασέλγειες.

Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του εγκαταστάθηκε στα Μεδιόλανα, μια σημαντική πόλη της αυτοκρατορίας. Άρχισε την άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος, αναδεικνυόμενος γρήγορα σε λαμπρός ρήτορας. Ταυτόχρονα έγινε γνωστός και για το ήθος του, γενόμενος αγαπητός από τους κατοίκους των Μεδιολάνων. Λίγο μετά ο αυτοκράτορας της Δύσεως Ουαλεντιανός εκτιμώντας τις ικανότητές του και το ήθος του τον διόρισε διοικητή των επαρχιών Λιγυρίας και Αιμιλίας, με έδρα τα Μεδιόλανα. Από τη νέα υψηλή κυβερνητική του θέση ο Αμβρόσιος αναδείχθηκε όχι μόνο ικανότατος, ώστε δικαίωσε την επιλογή του αυτοκράτορα, αλλά και δίκαιος και φιλόστοργος ηγέτης, αποδίδοντας δικαιοσύνη και ανακουφίζοντας τους έχοντας ανάγκη. Ως αυτοκρατορικός αξιωματούχος αγαπήθηκε από το λαό και έχαιρε μεγάλης εκτιμήσεως.

Παράλληλα με τα πολιτικά του καθήκοντα, ασχολούνταν και με τα εκκλησιαστικά πράγματα. Τα χρόνια εκείνα η Εκκλησία σπαρασσόταν από έριδες και διαιρέσεις, τις οποίες προκαλούσαν οι αιρετικοί αρειανοί. Μετά το θάνατο του ορθοδόξου Επισκόπου των Μεδιολάνων, οι ομάδες των αρειανών επιχείρησαν να καταλάβουν το επισκοπείο και να χειροτονήσουν δικό τους επίσκοπο. Οι ορθόδοξοι επίσκοποι βρισκόταν σε αμηχανία και δύσκολη θέση, λόγω της έκρυθμης κατάστασης, η οποία έμελλε να προκαλέσει ταραχές και συγκρούσεις. Ο διοικητής Αμβρόσιος, βλέποντας την δύσκολη κατάσταση, κατέβηκε στην αγορά, όπου ήταν συγκεντρωμένοι οι ορθόδοξοι. Τότε ένα μικρό παιδί, από θεία έμπνευση, φώναξε από το πλήθος: «Ο Αμβρόσιος γενέσθω επίσκοπος»! Τότε άρχισε να επαναλαμβάνει τη φράση το πλήθος! Ο Αμβρόσιος, ο οποίος βρέθηκε στην αγορά να επιβάλλει την τάξη, εξελέγη επίσκοπος και μάλιστα, χωρίς να είναι ακόμα βαπτισμένος

χριστιανός, αλλά ανήκε στην τάξη των κατηχουμένων, αφού την εποχή εκείνοι βαπτίζονταν, κατά κανόνα, ως ενήλικες!

Ο Αμβρόσιος σάστισε. Αλλά θεώρησε τις κραυγές του πλήθος ως κλήση από το Θεό να αναλάβει άλλη διακονία, εκκλησιαστική, ασύγκριτα ανώτερη από την πολιτική. Αναγκάστηκε να δεχτεί τη θέληση του λαού. Έτσι αμέσως ζήτησε να βαπτισθεί και σε οκτώ ημέρες χειροτονήθηκε διάκονος και πρεσβύτερος. Ακολούθως την 7η Δεκεμβρίου του 364 χειροτονήθηκε επίσκοπος και ενθρονίστηκε στο θρόνο των Μεδιολάνων.

Πρώτη του ενέργεια ήταν να απαλλαγεί από τη μεγάλη περιουσία του, την οποία μοίρασε στους φτωχούς και το μόνο που κράτησε ήταν τα ενδύματά του και τα βιβλία του. Εργάστηκε δραστήρια για την ανόρθωση της τοπικής εκκλησίας του. Υπήρξε σεμνός και ένθερμος λειτουργός. Άφθαστος κήρυκας του θείου λόγου, ο οποίος συνέπαιρνε τα πλήθη, που συνέρρεαν να τον ακούσουν. Ενίσχυσε την ιεραποστολή και μετέστρεψε στην Ορθοδοξία χιλιάδες αιρετικούς και ειδωλολάτρες. Ταυτόχρονα άσκησε πρωτόγνωρο για την περιοχή φιλανθρωπικό έργο. Έγινε ο στοργικός πατέρας όλων των κατοίκων της επισκοπικής του περιφέρειας, ανεξάρτητα αν ήταν χριστιανοί ή εκτός της Εκκλησίας. Έφτασε κάποτε σε σημείο να πωλεί τα αντικείμενα των ναών για να ελευθερώσει αιχμαλώτους!

Αυτός ο μειλίχιος και πράος άνδρας, όταν χρειαζόνταν, γινόταν άτεγκτος ελεγκτής. Κάποτε η χήρα του αυτοκράτορα Ιουλίνη, η οποία συμπαθούσε τους αρειανούς, το 385, ζήτησε μέσω του υιού της Ουαλεντιανού Β΄ να παραχωρήσει ο Αμβρόσιος ναό στους αρειανούς, έξω από την πόλη. Ο ένθεος επίσκοπος θεώρησε το αίτημα προδοσία της Ορθοδοξίας, αρνούμενος να ικανοποιήσει το αυτοκρατορικό αίτημα! Ο αυτοκράτορας θεώρησε προσβολή την άρνησή του και γι' αυτό έστειλε στρατιώτες, την ώρα της Θείας Λειτουργίας να συλλάβουν τον Αμβρόσιο. Ο άγιος επίσκοπος έμεινε γαλήνιος και ατάραχος, ώστε οι στρατιώτες αρνήθηκαν να τον συλλάβουν. Και επειδή οι πιστοί προειδοποίησαν με στάση, ο αυτοκράτορας ανακάλεσε τη διαταγή του. Όμως η ασεβής βασιλομήτορα επανήρθε με αίτημά της, ένα χρόνο μετά, για παραχώρηση ναό στους αιρετικούς αρειανούς. Ο Αμβρόσιος αρνήθηκε και πάλι και έλεγξε τον αυτοκράτορα, παρομοιάζοντάς τον με τον ασεβή βασιλιά του Ισραήλ Αχαάβ! Ο αυτοκράτορας οργίστηκε και διέταξε τη σύλληψη και την εξορία του ηρωικού και απείθαρχου επισκόπου. Ο Αμβρόσιος έμεινε κλεισμένος στο ναό, φρουρούμενος από πιστούς χριστιανούς για πολλές ημέρες. Αλλά και πάλι ο αυτοκράτορας ανακάλεσε τη διαταγή του, μπροστά στην ηρωική στάση του Αμβροσίου και τον κίνδυνο στάσεως από τον πιστό λαό των Μεδιολάνων.

Αλλά το γεγονός, που έκαμε γνωστό το ηρωικό φρόνημα του Αμβροσίου, ήταν ο δριμύς έλεγχος κατά του αυτοκράτορα Θεοδοσίου Α΄. Το 390 έγινε στάση στη Θεσσαλονίκη, με αποτέλεσμα να σκοτωθούν ο στρατηγός της πόλεως και μερικοί αξιωματικοί του. Ο αυτοκράτορας θύμωσε και αποφάσισε να τιμωρήσει σκληρά και παραδειγματικά τους κατοίκους της Θεσσαλονίκης. Αφού συγκέντρωσε μέγα πλήθος στον ιππόδρομο, διέταξες γενική σφαγή, όπου φονεύτηκαν περισσότεροι από επτά χιλιάδες αθώοι πολίτες. Μετά από λίγο καιρό βρέθηκε στα Μεδιόλανα και μετέβη με την πολυπληθή συνοδεία του στο μητροπολιτικό ναό της πόλεως να εκκλησιαστεί. Ο Αμβρόσιος πληροφορήθηκε την προσέλευση του αυτοκράτορα, πήρε το Ιερό Ευαγγέλιο και τον περίμενε στη θύρα του ναού. Όταν εκείνος πλησίασε τον έλεγξε δριμύτατα για το αποτρόπαιο έγκλημά του και του απαγόρευσε την είσοδο στο ναό! Του ζήτησε να μετανοήσει ειλικρινά και να ζητήσει δημόσια συγνώμη για το κρίμα του! Μάλιστα δε τον συγκατάλεξε μεταξύ των μετανοούντων!

Όλοι περίμεναν να οργιστεί ο αυτοκράτορας και να δώσει διαταγή για την τιμωρία του επισκόπου, ο οποίος τόλμησε να εναντιωθεί στον πανίσχυρο ηγεμόνα και να τον ταπεινώσει δημόσια με αυτόν τον τρόπο. Αλλά ο ηρωικός έλεγχος του Αμβροσίου λειτούργησε λυτρωτικά στην ψυχή του αυτοκράτορα. Άρχισε να συνειδητοποιεί το μεγάλο αμάρτημά του, να τρέμει σύγκορμα και να κλαίει με

λυγμούς. Ο Αμβρόσιος του επέβαλε επιτήμιο οκτάμηνης αποχής από τη Θεία Ευχαριστία. Τον κοινώνησε τα Χριστούγεννα, ύστερα από δημόσια εξομολόγηση!

Ο Αμβρόσιος απαγόρευσε και την παραμονή και κοινωνία των βασιλέων μέσα στο Ιερό Βήμα, δείχνοντας την ανωτερότητα της ιερατικής εξουσίας, η οποία πηγάζει από το Θεό.

Πολύ σημαντικό, και πρωτοπόρο για την εποχή του, υπήρξε το αίτημα του Αμβροσίου από τον αυτοκράτορα Γρατιανό, να μην εκτελούνται οι κατάδικοι αμέσως μετά τη δίκη, αλλά μετά την παρέλευση μηνός, ώστε να αποδεικνύεται όντως η ενοχή τους.

Ο Αμβρόσιος υπήρξε μέγας προστάτης της Ορθοδοξίας. Έλαβες μέρος στη Σύνοδο της Ακυληίας, όπου καταδικάστηκαν και καθαιρέθηκαν οι αρειανοί επίσκοποι Παλλάδιος και Σεκουδιανός. Το 382 προήδρευσε Συνόδου στα Μεδιόλανα, όπου καταδικάστηκε η αίρεση του Απολλιναρίου. Έλαβε επίσης μέρος σε Σύνοδο στη Ρώμη και το 391 στη Σύνοδο της Καπούης.

Τεράστιο υπήρξε και το συγγραφικό έργο του. Διασώθηκαν περισσότερα από εικοσιπέντε περισπούδαστα θεολογικά του έργα και ενενήντα μία επιστολές, τα οποία αποπνέουν άρωμα βαθειάς θεολογικής σκέψεως. Αναδείχτηκε επίσης και μεγάλος εκκλησιαστικός ρήτορας και υμνογράφος. Πάμπολλοι ύμνοι του χρησιμοποιούνται ως τα σήμερα από τους δυτικούς. Ο γνωστός μας ύμνος, ο οποίος ψάλλεται κατά την ώρα του καθαγιασμού των Τιμίων Δώρων «Σε υμνούμεν, σε ευλογούμεν, σε ευχαριστούμεν, Κύριε, και δεόμεθά σου ο Θεός ημών», ανήκει σ’ αυτόν.

Οι αδιάκοποι αγώνες του, οι κόποι του και ο ασκητισμός του, κλόνισαν την υγεία του. Ασθένησε και κοιμήθηκε ειρηνικά την Μεγάλη Παρασκευή, 4 Απριλίου 397, ύστερα από 23 χρόνια αρχιερατείας. Η κηδεία του έγινε ανήμερα του Πάσχα, στην οποία συμμετείχαν όλοι οι κάτοικοι των Μεδιολάνων, ορθόδοξοι, αρειανοί και ειδωλολάτρες, διότι ο ένθεος επίσκοπος υπήρξε ο πατέρας, ο προστάτης και ο ευεργέτης όλων!

Συγκαταλέγεται στους Μεγάλους Πατέρες και διδασκάλους της Εκκλησίας μας.

Η μνήμη του τιμάται στις 7 Δεκεμβρίου.